

**MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Číslo: 175/2007-1000

Materiál na rokovanie
vlády Slovenskej republiky

Upravené

nové znenie

návrhu Inovačnej stratégie SR na roky 2007 až 2013

Podnet:

uznesenie vlády SR
č. 1012 z 14. 12. 2005

Predkladá:

Ľubomír Jahnátek
minister hospodárstva SR

Bratislava, 8. marec 2007

Schválená vládou SR dňa 14. marca 2007 uznesením vlády SR č. 265/2007

Návrh inovačnej stratégie SR na roky 2007 až 2013

1. Analýza súčasného stavu

Inovačné aktivity ako výsledky výskumu a vývoja vo všeobecnosti sú podobne ako v Európskej únii, tak aj na Slovensku, hybnou silou rozvoja ekonomiky, rozvíjajú možnosti budúcej konkurencieschopnosti vo forme nových poznatkov, zvyšujú efektívnosť ekonomiky a jej akcieschopnosť, najmä prostredníctvom MSP. Štáty, ktoré v minulosti do týchto aktivít investovali vyšší objem finančných prostriedkov, sú v súčasnosti na ekonomicky vyspelej úrovni a zmnohonásobujú efekt vložený do vedy a techniky. Slovenská republika nemôže ísť inou cestou.

V súčasnosti na Slovensku neexistuje ucelená inovačná stratégia. Rovnako neexistuje ucelený funkčný inovačný systém, ktorý by mal byť tvorený inštitúciami, politikami, programami a nástrojmi vytvárajúcimi podmienky podpory inovácií, zvyšujúcimi konkurenčnú schopnosť hospodárstva a ekonomiky Slovenskej republiky.

Na druhej strane je však nutné konštatovať, že vláda SR schválila závery Európskej rady z marca 2005 a intenzívne sa zapojila do ich plnenia, pričom inovačnú politiku považuje za jednu zo svojich priorít¹, ktorá prispeje k budovaniu znalostnej ekonomiky a tým hospodárskemu rastu. Súčasne platí, že Slovenská republika má relatívne dobrý výskumný potenciál, pričom kľúčovým problémom zostáva premena tejto kvality na výstupy realizovateľné v praxi a inovácie, najmä v malých a stredných podnikoch.

Zároveň však existuje celý rad nedostatkov negatívne pôsobiacich na napĺňanie priority vlády v oblasti inovácií, ktoré boli charakterizované v analýze nástrojov podpory inovatívnosti a analýzy prostredia spojeného s podporou inovácií, ktorú realizovalo Ministerstvo hospodárstva SR v roku 2005.

Jedným z rozhodujúcich negatívnych prvkov vyplývajúcich z analýzy je absencia ucelenej podoby inovačnej stratégie. Do roku 2006 neexistoval ani žiadny centrálny orgán, ktorý by problematiku inovácií zastrešoval. O konkrétnych opatreniach rozhodovali a implementovali ich rôzne orgány štátnej správy, najmä Ministerstvo školstva SR a Ministerstvo hospodárstva SR a nimi riadené agentúry. Takáto fragmentácia kompetencií spôsobovala nízku efektívnosť inovačného systému, ktorého charakteristickým znakom boli nedostatočne rozvinuté koordinačné a konzultačné mechanizmy zodpovedných inštitúcií. Aj keď tento problém mala pomôcť riešiť Rada vlády SR pre vedu a techniku, v ktorej sú zastúpené všetky zainteresované strany, je potrebné upozorniť na fakt, že výskumná obec rovnako ako priemyselné asociácie sa podieľali skôr na formulovaní štátnej vednej a technickej politiky, než na príprave konkrétnych opatrení inovačnej politiky. Výsledkom bolo potom slabé prepojenie základného a aplikovaného výskumu a podnikateľského sektora. Rovnako nefungovala vertikálna koordinácia - medzi národným a regionálnym inovačným systémom, ktorá by umožnila vznik iniciatív reagujúcich na špecifické podmienky regiónov spôsobom „zdola nahor“.

¹ Vid' dokument:

- Programové vyhlásenie vlády SR
- Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007-2013
- Národný program reforiem Slovenska na roky 2006 - 2008

Predchádzajúce vlády kládli väčší dôraz na základný, než na aplikovaný výskum. Základný výskum uskutočňujú hlavne inštitúcie ako SAV a univerzity. Určité aktivity v tejto sfére vykonáva aj Agentúra na podporu výskumu a vývoja, ktorá má v kompetencii aj manažovanie štátnych programov výskumu a vývoja. Slabý dôraz na aplikovaný výskum je dôsledkom neefektívnej koordinácie jednotlivých štátnych inštitúcií a fragmentovaného prostredia štátnej podpory inovatívnosti v podnikateľskej sfére.

Proinovatívne opatrenia, okrem priamej realizácie výsledkov aplikovaného výskumu, sa začali implementovať až po roku 2000, pričom išlo skôr o implicitné ako o explicitné nástroje. Počet explicitných inovačných opatrení je veľmi nízky v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ. Predchádzajúca vláda presadzovala viac politiku zameranú na zlepšenie rámcových podmienok podnikateľského prostredia, sociálneho rozvoja a reformné procesy, než na špecifické intervencionistické opatrenia. Veda, technika a inovácie až donedávna neboli zaradené medzi jej najdôležitejšie priority. To sa stalo až v poslednom období po prijatí Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010. Jednou z doterajších priorít bolo prilákať čo najväčšie množstvo zahraničných investorov v snahe riešiť problém vysokej nezamestnanosti a rastúcej nerovnováhy ekonomickej sily regiónov. Podpora vzniku nových technológií nebola považovaná za naliehavý problém a predpokladalo sa, že tento problém vyrieši prílev priamych zahraničných investícií. Ako ukazuje prax, zahraniční investori prispeli skôr k transferu technológií ako k tvorbe nových inovácií investovaním do výskumu a vývoja.

Prevažná časť momentálne aplikovaných nástrojov je nesystémová, zameraná na firmy, ktoré nedisponujú dostatkom zdrojov na inovácie. Skúmanie inovatívnosti firiem odhalilo potrebu väčšej aplikácie proaktívnych nástrojov podporujúcich podniky, ktoré síce majú dostatok zdrojov, ale z rôznych dôvodov neinovujú - ako príklad by sme mohli spomenúť najmä nedostatok vedomostí o inováciách a slabý inovatívny manažment. Zo strany štátu chýbajú systémové nástroje podporujúce interakcie inovátorov a difúziu inovácií (napr. schémy mobility výskumno-vývojových pracovníkov, či podpory inovatívnej kultúry). V oblasti stimulovania medzifiremnej spolupráce (interakcií inovátorov) sa vláda obmedzuje len na podporu vzniku priemyselných zón a parkov. Väčšina iniciatív podporujúcich spoluprácu firiem neprihádza však „zhora“, ale „zdola“ od rôznych inštitúcií nevládneho charakteru (napr. priemyselných asociácií, alebo technologických centier). Neuplatňujú sa takmer žiadne opatrenia podporujúce inovatívnosť vo sfére služieb.

Následne dochádzalo k poklesu počtu pracovníkov vo výskume a vývoji, najmä vo verejnom sektore a na univerzitách a práca vedecko-výskumného pracovníka sa, hlavne pre mladých ľudí, stáva málo atraktívna. Títo buď odchádzajú do zahraničia, alebo hľadajú uplatnenie v inom súkromnom sektore, ktorý ich dokáže lepšie zaplatiť. S nedostatkom finančných prostriedkov vo výskume a vývoji sa spája aj zastaraná a nedostatočne rozvinutá infraštruktúra pre inovácie a potreba jej obnovy. Konečným dôsledkom je oveľa nižšia úroveň pridanej hodnoty slovenského hospodárstva v porovnaní s pôvodnými krajinami EÚ.

Iba samotné zvýšenie výdavkov na výskum a vývoj nie je dostatočným riešením súčasných problémov. Predtým, než dôjde k ich zvýšeniu treba prehodnotiť celý systém financovania výskumu a vývoja, ktorý potrebuje nevyhnutnú rekonštrukciu a zmenu. Cieľom reštrukturalizácie vedecko-technickej infraštruktúry by malo byť dosiahnutie vyššej kvality a menšej závislosti inštitúcií od verejných financií. Toto by sa dalo docieľiť napríklad tým, že by sa pri financovaní bral do úvahy dopyt po výskume a vývoji zo strany firiem, najmä MSP.

Ďalším dôležitým negatívnym javom je fakt, že kľúčový vzťah v inovačnom systéme, t.j. vzťah medzi výskumno-vzdelávacím systémom a podnikmi je veľmi slabo rozvinutý. V súvislosti s hľadaním dôvodov nedostatočného dopytu firiem po výsledkoch výskumu a vývoja uskutočňovaného štátnymi inštitúciami a ich slabej komercializácie, je potrebné zvážiť otázku komerčnej aplikácie štátneho výskumu a vývoja.

Prepojenie medzi podnikmi a výskumno-vývojovým systémom by síce mohli pomôcť riešiť inovačné schémy spolufinancovania, zamerané na špecifické problémy MSP, ktoré však dnes nie sú plne zamerané na komerčné využitie vedy, pričom toto by malo byť hlavné kritérium rozdeľovania financií. V súvislosti s problémom komercializácie neexistuje medzinárodné porovnanie výsledkov slovenskej vedy a jej umiestnenie medzi svetovými výsledkami výskumu a vývoja. Ďalším negatívnym dôsledkom slabého prepojenia výrobnjej a výskumnej sféry je nedostatočná ponuka výsledkov výskumu a vývoja vhodných pre komerčné využitie.

Z vykonanej analýzy vyplýva nízka mobilita vedecko-výkumných pracovníkov medzi vedou a priemyslom, ako aj opačným smerom, ktorá by uľahčila prenos poznatkov a schopnosť firiem tieto poznatky aplikovať v praxi. Na Slovensku je rovnako slabo rozvinuté prepojenie podnikovej sféry s výskumným a vzdelávacím systémom, pričom štátne opatrenia na túto potrebu nereagujú flexibilne.

Na Slovensku ešte nie je úplne rozvinuté priaznivé proinovatívne podnikateľské prostredie, o čom svedčí aj slabá inovatívnosť firiem. Chýba technologicky orientovaný podnikateľský segment, ktorý by sa stal základom inovačnej dynamiky krajiny. Preto vystupuje do popredia nutnosť vo väčšej miere podporiť vznik a rast inovatívnych firiem. Až do roku 2001 inštitucionálny rámec neponúkal podnikateľským subjektom podporné schémy pre inovácie. V súčasnosti bolo rozvinutých niekoľko takýchto schém. Problémom však je, že nie sú prístupné pre všetky podnikateľské subjekty. Preto považujeme za veľkú výzvu zvýšiť informovanosť firiem i slovenskej verejnosti o podporných aktivitách vlády vo sfére inovácií, najmä čo sa týka existencie rôznych inovačných programov a konzultačných a poradenských organizácií.

Z hľadiska hodnotenia inovatívnosti² patrila v roku 2005 SR v rámci všetkých krajín EÚ medzi najslabšie krajiny poslednej skupiny krajín najmenej výkonných v oblasti inovácií. Zo všetkých členských krajín bola SR spolu s Portugalskom na poslednom mieste tohto rebríčka. Najväznejším a narastajúcim problémom výkonnosti v oblasti inovácií je veľmi nízka výkonnosť podnikov v oblasti výskumu a vývoja a s ním súvisiaci problém nízkej zamestnanosti v odvetviach high-tech služieb.

Dôvodov slabej inovatívnosti firiem a nízkych súkromných výdavkov výskum a vývoj je niekoľko. Prvým je nedostatok kapitálu, hlavne rizikového, ktorý sa týka najmä podnikateľskej sféry. Aj keď situácia sa za posledné roky v tejto oblasti zlepšila, kapitálové trhy sú na Slovensku stále málo rozvinuté. Pretrvávajúce problémy s dostupnosťou vonkajšieho kapitálu naznačuje i fakt, že podniky inovujú prevažne z vlastných finančných zdrojov.

² Zdroj: European Innovation Scoreboard 2005, Country Report 2005 for Slovak Republic

Druhým dôvodom je, že len malé percento firiem považuje inovatívnosť za dôležitý zdroj konkurencieschopnosti. Inak povedané, prevažná väčšina firiem na Slovensku si neuvedomuje, alebo podceňuje význam inovácií v dnešnom globálnom hospodárstve. Táto skutočnosť v sebe nesie riziko, že firmy nebudú vedieť využívať príležitosti, ktoré im ponúkajú napr. inovačné programy EÚ, o čom svedčí aj pomerne nevýrazná účasť slovenských zástupcov priemyslu v 5. a 6. Rámcovom programe. Inými slovami ide o slabo rozvinutú inovatívnu kultúru. Preto je potrebné rozvíjať ľudské zdroje najmä v oblasti inovačného manažmentu.

Uvedený nepriaznivý stav sa rozhodla vláda SR riešiť a vo svojom uznesení č. 832/2006, bod B 31, zo dňa 8. októbra 2006 k návrhu aktualizácie Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013 uložila „zriadiť Komisiu pre koordináciu a hodnotenie znalostnej ekonomiky v rámci súvisiacich operačných programov a prioritných osí a v spolupráci s ministrom výstavby a regionálneho rozvoja zapracovať jej kompetencie do finálnej verzie Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013“.

Základy horizontálnej koordinácie inovácií v rámci uvedenej komisie sú dané uznesením č. 1090/2006 zo dňa 20. decembra 2006 k Návrhu štatútu Komisie pre vedomostnú spoločnosť. Jej postavenie je definované ako koordinačný, poradný a odborný orgán vlády Slovenskej republiky pre otázky týkajúce sa **rozvoja vedomostnej spoločnosti**, vrátane problematiky vedomostnej spoločnosti v relevantných operačných programov Národného strategického referenčného rámca na roky 2007-13 pre ciele „Konvergencia“ a „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“ a Národného strategického plánu rozvoja vidieka.

SWOT analýza

Slabé stránky	Silné stránky
❑ Neexistencia strategickej politiky v oblasti podpory inovácií. ❑ Pretrvávajúci slabý dôraz na aplikovaný výskum. ❑ Nízky počet explicitných inovačných nástrojov v porovnaní s krajinami EÚ. ❑ Nedostatok proaktívnych a systémových nástrojov v inovačnej politike. ❑ Nedostatok podporných nástrojov pre stimulovanie inovácií. ❑ Nízky a ďalej klesajúci podiel výdavkov na výskum a vývoj na HDP. ❑ Nedostatočne rozvinutý systém financovania vedy a techniky. ❑ Neexistujúci silný vzťah medzi výskumno-vzdelávacím systémom a podnikovou sférou, čo spôsobuje následne extrémne nízku mieru súkromných investícií vo výskume a vývoji. ❑ Pretrvávajúca nízka mobilita vedecko-výskumných pracovníkov. Slabá inovatívnosť firiem a nízke súkromné investície do výskumu a vývoja	❑ Relatívne vzdelaná a kvalifikovaná pracovná sila, ktorá predstavuje potenciál pre inovácie – ich tvorbu i širšie využívanie. ❑ Prevládajúci trend rozsiahlejšieho využívania informačných technológií vo všetkých sférach života. ❑ Dlhodobá intenzívna medzinárodná spolupráca v oblasti vedy a techniky. ❑ Existencia centrálného koordinačného orgánu pre rozvoj vedomostnej spoločnosti Vzdelaná a kvalifikovaná pracovná sila, predstavujúca potenciál pre inovácie
Ohrozenia	Príležitosti
❑ Systém podpory zo strany štátu bude neatraktívny pre súkromnú sféru. ❑ Jednotlivé opatrenia nebudú podporovať aktívne investície do inovácií. ❑ Nevypracuje sa národná inovačná stratégia a regionálne inovačné stratégie. ❑ Nízke využívanie výsledkov výskumu a vývoja zo štátneho a verejného (vysokoškolského) sektora súkromným sektorom v praxi. ❑ Nedostatočná kvalita vzdelanostnej úrovne ľudských participujúcich na rozvoji inovácií. Nestabilný hospodársky rast a zaostávajúca životná úroveň za EÚ	❑ Motivačne nastavený systém podpory inovácií z verejných zdrojov. ❑ Rozvoj celoživotného vzdelávania ľudských zdrojov. ❑ Zvýšený podiel verejných výdavkov na HDP alokovaných na podporu inovácií. ❑ Vysoko aktívna tržovo orientovaná spolupráca VaV so súkromnou sférou. ❑ Unifikovaný prístup a implementácia inovácie tretej generácie. ❑ Využívanie medzinárodnej spolupráce, výmeny skúseností a know-how v oblasti inovácií a podporných nástrojov pre stimulovanie inovácií Trvalo udržateľný hospodársky rast prostredníctvom inovácií tretej generácie

Európska Komisia rozlišuje medzi inovačnou politikou prvej, druhej a tretej generácie. Inovačná politika prvej generácie bola zameraná na právny, regulačný a finančný rámec inovačných aktivít. Inovačná politika druhej generácie je vlastne súčasťou inovačnej politiky a zdôrazňuje systémový prístup a význam infraštruktúr podporujúcich inovácie. Za účelom naplnenia cieľov Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007-2013 je

nevyhnutný prechod na inovačnú politiku tretej generácie, ktorej úlohou je, aby sa inovácie stali integrálnou súčasťou všetkých politík.

Na základe záverov analýzy, môžeme konštatovať, že Slovenská republika urobila kroky najmä v inovačnej politike prvej generácie. Súčasný inovačný systém však zlyháva vo svojej kľúčovej úlohe - pri transformovaní nových poznatkov na zdokonalené materiály, výrobky, procesy, technológie a služby. Inak povedané, len veľmi malý pokrok nastal v oblasti inovačnej politiky druhej generácie. Čo sa týka inovačnej politiky tretej generácie, neexistuje koordinácia zodpovedných ministerstiev na najvyššej politickej úrovni a kompetencie vo sfére inovácií sú fragmentované.

Z toho vyplýva, že SR dnes čelí výzve modernizovať svoj inovačný systém a vytvoriť inovačnú stratégiu, ktorá v súlade s cieľmi Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 ponúkne vhodné riešenia pre zvýšenie inovatívnosti krajiny, budovania znalostnej ekonomiky a zabezpečenie hospodárskeho rastu, najmä prostredníctvom rastu výkonnosti MSP.

V podmienkach globálnej ekonomiky sa ukazujú aj pre SR do budúca už ako neudržateľné stratégie typu nízko nákladovej ekonomiky využívajúce v súčasnosti ešte sčasti existujúce komparatívne konkurenčné výhody na báze nízkych nákladov (nízke mzdy, výhodný menový kurz a pod.). Najmä rastúca konkurencia krajín disponujúcich lacnou pracovnou silou rýchlo znehodnocuje tieto dočasné komparatívne výhody.

Na základe uvedených skutočností je preto zrejmé, že SR musí smerovať k zdrojom výhod, ktoré sú už dnes reprezentované na báze znalostnej ekonomiky t.j. rastúci inovačný potenciál podnikov, kvalita ľudských zdrojov, výskumu a technológií, ktoré sú považované za kľúčové faktory rastu európskej konkurencieschopnosti.

2. Strategický cieľ inovačnej stratégie SR do roku 2013

Inovácie sa stanú jedným z hlavných nástrojov rozvoja znalostnej ekonomiky a zabezpečovania vysokého hospodárskeho rastu Slovenskej republiky s cieľom dosiahnuť úroveň najvyspelejších ekonomík Európskej únie

V období 2007 – 2013 sa v Slovenskej republike vytvorí národný inovačný systém, ktorý bude obsahovať regionálne inovačné štruktúry. Regionálne inovačné štruktúry (inkubátory, inovačné centrá, schémy, poradenské centrá a ďalšie elementy) vytvoria základnú štruktúru smerujúcu k trvalej udržateľnosti rozvoja Slovenskej republiky na báze znalostí.

Na základe týchto predpokladov sa v roku 2013 dosiahne:

- ❑ pozitívny trend rozvoja inovačných procesov s priemetom do hospodárstva a sociálnej oblasti,
- ❑ počet úspešne zrealizovaných projektov,
- ❑ prírastok hrubého domáceho produktu v uvedenom roku bude z 25% zabezpečený inováciami (v súčasnosti sa zabezpečuje prírastok hrubého domáceho produktu asi 8%)
- ❑ viac ako 50% podnikov priemyslu a služieb, najmä MSP, bude mať inovatívny charakter, (podľa správ EK len 13% MSP uviedlo na trh nové produkty, pričom 32% súčasných produktov bolo inovovaných v období 2002 – 2004).
- ❑ zlepši sa konkurencieschopnosť, najmä malých a stredných podnikov,
- ❑ vyše 5% námetov na podnikové inovácie budú mať zdroj vo vysokoškolskom výskume, rezortnom výskume a SAV (v súčasnosti je podiel námetov na inovácie z univerzitného a akademického prostredia menší ako 1%).

Priority Inovačnej stratégie SR

Priority inovačnej stratégie sú stanovené tak, aby reagovali na hlavné nedostatky vyplývajúce z nedostatočnej podpory inovatívnych aktivít, najmä pre MSP, a súčasne rešpektovali kľúčové strategické dokumenty na národnej úrovni, najmä Národný strategický referenčný rámec (ďalej len NSRR). Na európskej úrovni je to predovšetkým Inovačná stratégia pre EÚ³, ktorá obsahuje „cestovnú mapu“ desiatich krokov pre jej implementáciu.

Priorita č. 1: Vysoko kvalitná infraštruktúra a efektívny systém pre rozvoj inovácií

Zámer: Transparentný a účinný mechanizmus zabezpečujúci stimuláciu a rozširovanie inovácií tretej generácie

V tejto prioritě je hlavný dôraz kladený na vytvorenie podmienok pre rast inovačných aktivít, najmä v MSP, tým, že bude pre ne vytvorená kvalitná infraštruktúra a systém podpory. V prvom rade do tejto oblasti patrí zákon a ďalšie vykonávacie predpisy potrebné pre vytvorenie kvalitného legislatívneho rámca. Významným krokom bude i vytvorenie profesionálnej podpornej agentúry ako generálneho partnera v oblasti podpory inovácií. Pre jej fungovanie je nevyhnutný systém podporných nástrojov, ktoré bude agentúra v praxi implementovať. Podpora inovácií v celom svojom spektre musí byť pravidelne monitorovaná a hodnotená, s cieľom maximalizovať efektívnosť a účinnosť podporných mechanizmov.

³ dokument COM (2006) 502 final a dokument ECFIN/EPC(2006)REP/55905rev.1

Priorita č. 2: Kvalitné ľudské zdroje

Zámer: Vysoko kompetentné, profesionálne ľudské zdroje s medzinárodnými skúsenosťami, maximálne prispievajúce k rozvoju inovatívnych aktivít súkromného sektora

Podnikateľský sektor, najmä prostredníctvom MSP, je vo všeobecnosti považovaný za nositeľa inovácií. Pre naplnenie tejto úlohy sú nevyhnutné odborne pripravené, vzdelané a tvorivé ľudské zdroje. Prioritnou oblasťou inovačnej stratégie preto musí byť vzdelávanie a získavanie skúseností a poznatkov týkajúcich sa aplikovaného výskumu a nových inovačných metód realizovateľných v podnikateľskej sfére. Taktiež je dôležité vyvinutie efektívnej a účinnej komunikácie na tému inovácií.

Priorita č. 3: Účinné nástroje pre inovácie

Zámer: Dosiagnúť stav, aby inovácie tvorili integrálnu súčasť čo najväčšieho množstva podnikateľských aktivít, najmä v MSP

V súčasnosti je v oblasti inovácií na Slovensku najviac rozšíreným podporným nástrojom transfer technológií. Iné sú takmer neznáme, alebo minimálne používané, resp. marginalizované ako vedľajší komponent štátnych podporných programov.

Avšak na dosiahnutie cieľov NSRR je nevyhnutné podnecovať inovačné aktivity prostredníctvom širokého spektra priamych i nepriamych nástrojov. Medzi priame nástroje, okrem dotácií na podporu aplikovaného výskumu a inovačných činností, patria ďalej dotácie na rôzne inovačné aktivity, ako je napríklad nákup licencií, technológií, ochrana a registrácia duševného vlastníctva, podpora nového dizajnu a inovatívnych služieb.

Medzi nepriame nástroje patria napríklad pôžičky, garancie, zárodkový a rizikový kapitál, či iné nástroje umožňujúce lepší prístup podnikov k finančným zdrojom, najmä MSP. Na splnenie vyššie uvedeného zámeru je potrebné rovnako aktivizovať verejné i súkromné zdroje.

V rámci národného inovačného systému a regionálnych inovačných stratégií bude potrebné previazať parciálne politiky, ktoré sú v gestorstve jednotlivých ministerstiev (najmä MH SR, MŠ SR, MPSVR SR) a VÚC v oblasti inovačnej stratégií a inovačných politik.

3. Opatrenia Inovačnej stratégie SR

Nasledujúca časť prezentuje prislúchajúce relevantné opatrenia, ktoré predstavujú príležitosti pre zmenu súčasného stavu. Vybrané opatrenia sú doplnené medzinárodnými príkladmi a opierajú sa o úspešnú aplikáciu vo svete.

Opatrenia v rámci priority č. 1

Opatrenie 1.1: Finančná podpora vzniku inovačných centier

Cieľ opatrenia: Využiť potenciál výskumných a vývojových inštitúcií v prospech hospodárstva SR

Opatrenie je zamerané na zlepšenie spolupráce medzi súkromným sektorom, predovšetkým MSP, univerzitami, vedcami a výskumníkmi, vytvorením vhodných podmienok a priestoru pre vzájomný aktívny prienik jednotlivých sektorov za účelom dosiahnutia vzájomne prospešného multidisciplinárneho výskumu smerujúceho do praxe.

Úloha:

Vypracovať pravidlá podpornej schémy zameranej na poskytovanie finančných prostriedkov pre podporu vzniku inovačných centier. Žiadateľmi by mali byť prioritne výskumné pracoviská v spolupráci s univerzitami, podnikateľské subjekty, najmä MSP v spolupráci s univerzitami, resp. združenia z daného oboru. Udelenie finančnej podpory by malo mať nasledovné charakteristiky:

- a) spolufinancovanie z vlastných zdrojov (min. 30%),
- b) jasné partnerské vzťahy medzi podnikateľským sektorom a výskumnými pracoviskami,
- c) obmedzenú dobu podpory z verejných rozpočtov (napr. 3 roky),
- d) aktivity zamerané na aplikovaný výskum, predvýrobný vývoj a jeho implementáciu do praxe, s tým spojený prenos informácií a vzdelávanie.

Merateľné ukazovatele:

- počet inovačných centier,
- počet úspešne realizovaných projektov,
- pridaná hodnota z realizovaných projektov,
- pomer verejných a súkromných zdrojov na jedno centrum.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: 30. 9. 2007

Tematické a finančné prepojenie s NSRR, OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- opatrenie 1.2: Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Príklady zo zahraničia

Inšpiratívnym príkladom môžu byť Švédske kompetenčné centrá, ktoré začali vznikať v roku 1995 ako iniciatíva National Board for Technological and Industrial Development. V súčasnosti pôsobí 28 kompetenčných centier na 8 univerzitách, kde spolupracuje okolo 220 priemyselných spoločností. Aktuálne sú kompetenčné centrá manažované prostredníctvom agentúry VINNOVA (Švédskej agentúry pre inovačné systémy <<http://www.vinnova.se>>), ktorá manažuje daný systém ako joint venture so Švédskou energetickou agentúrou (<<http://www.steam.se>>), ktorá je vládny finančný partnerom v piatich kompetenčných centrách zameraných na energetiku. Základným motívom pre zakladanie kompetenčných centier vo Švédsku bol poznatok, že aktívna

participácia priemyslu na akademickom výskume prináša obojstranný prospech. Aktívna spolupráca medzi výskumným tímom a priemyselnými podnikmi v spoločnom VaV projekte sa zároveň zdá byť najefektívnejším spôsobom dosiahnutia zhody medzi akademickým výskumom a priemyselnými potrebami, ako aj efektívnym transferom nových poznatkov do praxe. Kompetenčné centrá sa prioritne ustanovujú na jednotlivých univerzitách, ktoré ich i manažujú. Centrá sú financované celkovou sumou 60 mil. EUR a podiel jednotlivých subjektov na financovaní je nasledovný: priemyselné podniky (40%), akademický partneri (30%), Agentúra pre podporu inováčných systémov (30%). Finančná podpora zo zdrojov agentúry je ročne max. 0,7 mil. EUR na jedno kompetenčné centrum.

Opatrenie 1.2: Zriadenie centrálného informačného portálu zameraného na podporu inovatívnosti v podnikateľskej sfére

Cieľ opatrenia: Zabezpečiť maximálnu dostupnosť komplexných informácií o inováciách

Opatrenie je zamerané na dotvorenie Centrálného informačného portálu pre výskum a vývoj o oblasť inovácií, príkladov inováčných stratégií a popisom možností získavania zdrojov. Cieľom portálu bude nielen integrácia informácií zameraných na inovácie, ale bude obsahovať aj informácie o inštitúciách zaoberajúcich sa podporou inovácií. Opatrenie rieši nedostatok proaktívnych a systémových nástrojov v inovačnej politike.

Úloha:

Aktívne sa zapojiť do tvorby informačného portálu zameraného na podporu výskumu, vývoja a inovácií. Zodpovednosť za zriadenie portálu pre vedu, výskum a inovácie má Ministerstvo školstva SR. Pre dosiahnutie stavu, aby bol portál plne funkčný aj v oblasti inovácií, je potrebné aby MH SR zabezpečilo spoluprácu všetkých kompetentných orgánov a inštitúcií ktoré sa zaoberajú podporou inovácií.

Merateľné ukazovatele:

- návštevnosť portálu,
- miera spokojnosti návštevníkov s obsahom portálu.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: do 14 dní po schválení Inovačnej stratégie vládou SR

Tematické a finančné prepojenie s NSRR, OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- opatrenie 1.2: Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Príklady zo zahraničia

EÚ za účelom zintenzívniť výmenu skúseností členských štátov s regionálnou inovačnou politikou, založila portál Sieť inováčných regiónov <<http://www.innovating-regions.org>>, ktorý by sa mohol stať zdrojom inšpiratívnych myšlienok aj pre Slovensko.

Portál obsahuje informácie zamerané na podporu inovatívnosti. Poskytuje služby v oblasti vyhľadávania informácií, expertov z rôznych oblastí, poskytuje databázu študijných pobytov, potenciálnych partnerov, informácie o organizovaných konferenciách, participujúcich regiónoch, publikačnej aktivite. Na portáli je možné nájsť popis rôznych inovačných stratégií, najnovších dokumentov, politik a stratégií.

Opatrenie 1.3: Vytvorenie kvalitnej legislatívy pre rozvoj, podporu a vyhodnocovanie inovácií

Cieľ opatrenia: Vypracovať jasné pravidlá pre podporu inovačných aktivít z verejných zdrojov

Opatrenie je zamerané na vypracovanie zákona o inováciách a naň nadväzujúcich vykonávacích predpisov. Opatrenie rieši absenciu legislatívneho rámca, ktorý by komplexne definoval systém rozvoja a podpory inovácií – stanovenie a tvorbu infraštruktúry, kompetencie v tvorbe vhodného prostredia pre rozvoj inovácií, zodpovednosť za tvorbu a implementáciu podporných nástrojov, nástroje, formy a podmienky pre poskytovanie štátnej podpory a systém ich vyhodnocovania.

Úloha:

Pripraviť zákon o inováciách, ako jeden zo základných nástrojov pre rozvoj inovácií.

Merateľné ukazovatele:

- existencia zákona o inováciách,
- existencia podzákoných noriem vzťahujúcich sa k zákonu.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: 31. 5. 2007

Opatrenie 1.4: Zavedenie pravidelného hodnotenia prostredníctvom ukazovateľov rozvoja inovatívneho prostredia

Cieľ opatrenia: Zabezpečiť jasne a prehľadne zdokumentovanú účinnosť podpory inovácií

Opatrenie je zamerané na vytvorenie systému pravidelného hodnotenia rozvoja inovácií na Slovensku, pričom bude riešiť súčasný nedostatok proaktívnych a systémových nástrojov v inovačnej politike.

Úloha:

Vypracovať jednotné kritéria a hodnotiaci systém podpory v oblasti výskumu, vývoja a inovácií. Systém bude jednotne hodnotiť efektívnosť vynakladania verejných zdrojov na základe sledovania indikátorov inovatívnosti. Každý príjemca finančných prostriedkov z verejných zdrojov, Agentúra či zodpovedné ministerstvo, budú vypracúvať koncoročné hodnotenie vynakladania finančných prostriedkov. V rámci systému hodnotenia navrhujeme zaoberať sa dvoma druhmi ukazovateľov:

- a) ukazovatele na národnej úrovni,
- b) ukazovatele týkajúce sa samotných firiem a firemného prostredia.

Merateľné ukazovatele:

- existencia systému hodnotenia inovácií v SR.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR v spolupráci s Ministerstvom školstva SR

Termín: 30. 9. 2007

Príklady zo zahraničia

Nižšie popísané indikátory sa používajú vo všeobecnosti pre hodnotenie inovačného prostredia v krajinách OECD na národnej úrovni a slúžia ako kontrolný nástroj využívania verejných i súkromných zdrojov v oblasti inovácií.

- výdavky na ľudské zdroje (celkové verejné výdavky na vzdelávanie) ako percentuálny podiel HDP;
- celkové výdavky na výskum a vývoj – ako percentuálny podiel HDP;
- absolventi odboru veda a technika – celkovo - absolventi tretieho stupňa v odbore veda a technika na 1000 obyvateľov vo veku 20-29 rokov;
- absolventi odboru veda a technika – absolventky - absolventky tretieho stupňa v odbore veda a technika na 1000 obyvateľov vo veku 20-29 rokov;
- absolventi odboru veda a technika – absolventi – absolventi tretieho stupňa v odbore veda a technika na 1000 obyvateľov vo veku 20-29 rokov;
- patenty EPO – počet žiadosti o patent na Patentový úrad EÚ na milión obyvateľov;
- investície rizikového kapitálu – v začiatkovej fáze – vzhľadom k percentuálnemu podielu HDP, rozbor investičnými štádiami;
- investície rizikového kapitálu – expanzia a premiestňovanie – vzhľadom k percentuálnemu podielu HDP, rozbor investičnými štádiami;
- výdavky na informačné technológie ako percentuálny podiel HDP;
- stupeň dosiahnuté vzdelanie mladých – celkovo – percentuálny podiel populácie od 20 do 24 rokov, ktorý má ukončený prinajmenšom druhý stupeň vzdelania – stredná škola;
- export vysokej technológie – export vysokej technológie ako podiel na celkovom exporte.

Opatrenie 1.5: Vytvorenie implementačnej agentúry na podporu a rozvoj inovácií (APRI)

Cieľ opatrenia: Zabezpečiť existenciu kompetentného garanta rozvoja inovácií

Ministerstvo hospodárstva SR považuje za potrebné vytvoriť špecializovanú inštitúciu, ktorá sa bude zaoberať implementáciou podpory v oblasti inovácií a jej hodnotením. Opatrenie je zamerané na riešenie jednej z hlavných slabých stránok inovačného procesu na Slovensku, ktorou je neexistencia strešného implementačného orgánu pre podporu a rozvoj inovácií, ktorý by bol dostatočne kompetentným partnerom pre všetky zúčastnené sektory výskumu a vývoja.

Úloha:

Rozšíriť (transformovať) kompetencie niektorej zo súčasných agentúr v pôsobnosti MH SR. Agentúra bude pripravovať podklady pre Ministerstvo hospodárstva SR na vypracovanie inovačnej stratégie a pre návrhy inovačných programov. Ďalej bude spracovávať podklady pre verejné súťaže na predkladanie návrhov inovačných programov a spolupracovať s Ministerstvom hospodárstva SR pri výkone výberových a schvaľovacích konaní. Procesné náležitosti tohto konania upraví osobitný predpis, ktorý vydá ministerstvo. Taktiež bude kontrolovať oprávnenosť čerpania pridelených finančných prostriedkov a pravidelne hodnotiť efektívnosť vynaložených finančných prostriedkov. Úlohou agentúry bude napríklad aj zabezpečovanie vzdelávania a propagácie v oblasti inovačného podnikania, pričom sa predpokladá spolupráca s Ministerstvom školstva SR a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Úlohou agentúry môže byť taktiež implementácia štrukturálnych fondov, konkrétne implementácia operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (ďalej len OP KaHR). Vo vzťahu k OP KaHR je rozvoj inovácií a implementácia štrukturálnych fondov riešený systémom RIC (Regionálne inovačné centrá), ktoré budú v OP KaHR podporované prostredníctvom opatrenia 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov.

Merateľné ukazovatele:

- schválený štatút agentúry na podporu inovácií (logický áno/nie),
- transformovaná agentúra (logický áno/nie),
- počet projektov manažovaných agentúrou,
- počet aktivít podporených agentúrou.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR

- Termín:**
- a) schválený štatút agentúry na podporu a rozvoj inovácií a dôvodovú správu s pravidlami jej fungovania
30. 6. 2007
 - b) transformácia agentúry
30. 9. 2007
 - c) zahájenie činnosti
od 1. 1. 2008

Opatrenia pre prioritu č. 2**Opatrenie 2.1: Podpora komunikačných nástrojov zameraných na propagáciu inovatívnosti**

Cieľ opatrenia: Spopularizovať inovácie pre čo najširšiu skupinu zainteresovaných subjektov a verejnosť

Opatrenie je zamerané na podporu relevantnej komunikácie na tému inovácie. Medzi základné komunikačné nástroje vhodné na podporu zvýšenia povedomia o inovatívnosti môžeme zaradiť:

- a) súťaže zamerané na inovácie, ktoré ohodnotia najlepšie výskumné tímy, resp. výskumných pracovníkov, ktorí sa pričínili o vývoj poznatkov na poli aplikovaného výskumu,
- b) podpora výmeny medzinárodných skúseností prostredníctvom seminárov, stálych konferencií, internetových konferencií, či konferencií podporujúcich informovanie o aplikovanom výskume a vývoji,
- c) realizácia Public Relation kampaní zameraných na podporu inovačných aktivít aj s využitím masovokomunikačných prostriedkov.

Opatrenie rieši nedostatok proaktívnych a systémových nástrojov v inovačnej politike, pretrvávajúcu nízku mobilitu vedecko-výskumných pracovníkov.

Úloha:

Vyhlásiť súťaž, s externými expertmi ako hodnotiteľmi, zameranú na ocenenie kvalitných výsledkov v oblasti inovácií, ktoré budú bezprostredne zavádzané do praxe. Výhry môžu mať charakter finančný, ale i nefinančný v podobe študijných pobytov, technického vybavenia, účasti na medzinárodných konferenciách a pod. Cieľovou skupinou by nemali byť len pracovníci výskumu a vývoja, ale i pracovníci podnikovej sféry a navrhujeme i možnosť účasti amatérskych vynálezcov. Organizovať dlhodobú verejnú prezentačnú kampaň výsledkov inovačného podnikania.

Merateľné ukazovatele:

- počet prihlásených projektov,
- počet zrealizovaných aktivít z víťazných projektov,
- počet účastníkov seminárov a konferencií,

- zvýšenie povedomia o inováciách (štatistický prieskum).
- počet zrealizovaných prezentačných akcií

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: a) vypracovanie pravidiel súťaže
31. 3. 2008
b) vyhlásenie súťaže
každoročne k 31. 7. od roku 2008
c) Public relation aktivity priebežne od roku 2007

Tematické a finančné prepojenie s NSRR, OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- opatrenie 1.2: Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Opatrenie 2.2: Podpora rastu kvality ľudského kapitálu prostredníctvom vzdelávacích aktivít, mobility a prenosu vedomostí

Cieľ opatrenia: Zabezpečiť efektívnu podporu získavanie skúseností a nových poznatkov v oblasti aplikovaného výskumu a inovácií

Opatrenie je zamerané na podnikateľov, výskumných pracovníkov, študentov s výnimočným potenciálom rastu, vývojových pracovníkov, ktorí by boli podporovaní prostredníctvom štipendií, poukazov s priamym zameraním (inovačné vouchery) granty podporujúce vzdelávanie a vedeckú činnosť, prostredníctvom podpory pobytov v zahraničí za účelom získavania skúseností a nových poznatkov týkajúcich sa aplikovaného výskumu, či nových inovačných metód realizovaných v podnikateľskej i verejnej sfére. Opatrenie rieši pretrvávajúcu nízku mobilitu vedecko-výskumných pracovníkov, podnikateľov a ich zamestnancov vo vzťahu k inováciám.

Úloha:

Vypracovať návrh programu na podporu spolufinancovania vzdelávacích aktivít a mobility za účelom získania nových znalostí a výmeny medzinárodných skúseností v oblasti inovácií. Uchádzačmi o granty by mali byť podnikateľské subjekty, výskumné pracoviská, univerzity, i jednotlivci. Forma grantov môže mať charakter podpory účasti na konferenciách, seminároch, špecializovaných výstavách zameraných na inovácie, štipendií, podpory vzdelávacích pobytov, či podpory vzdelávania a vedeckej činnosti.

Merateľné ukazovatele:

- počet účastníkov vzdelávacích aktivít,
- počet absolvovaných jednotlivých vzdelávacích aktivít.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR v spolupráci s MPSVR SR

Termín: návrh programu 31. 3. 2008
vyhlásenie výzvy k 31. 12. každoročne od 2008

Tematické a finančné prepojenie s NSRR, OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- opatrenie 1.2: Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Opatrenia pre prioritu č. 3

Opatrenie 3.1: Inovácie a technologické transfery

Cieľ opatrenia: Zabezpečiť zvýšenie inovačných aktivít podnikateľských subjektov na úroveň vyspelých krajín EÚ

Opatrenie je zamerané na zvýšenie inovačných aktivít podnikateľského sektora, zameraných najmä na rast pridanej hodnoty, zvýšenie ekonomickej efektívnosti podnikania, zníženie a odstraňovanie negatívnych vplyvov na životné prostredie, vytváranie nových pracovných miest a na mobilizáciu finančných zdrojov.

Opatrenie rieši slabú inovatívnosť firiem a nízke súkromné investície do inovácií, nedostatočný transfer výsledkov výskumu do podnikateľskej sféry, nízku kvalitu manažérskych skúseností a zručností na strane podnikateľov i na strane výskumnej a vývojovej sféry, nízky podiel výdavkov na výskum, vývoj a inovácie na HDP.

Úloha:

Vypracovať systém podpory inovačných aktivít, vrátane transféru moderných technológií a rizikového kapitálu z verejných zdrojov, zdrojov EÚ a zdrojov súkromného sektora..

Pri vytváraní konkrétnych nástrojov na podporu rozvoja rizikového kapitálu bude potrebné plne využiť skúsenosti a najlepšie praktiky z tých krajín, ktoré v tejto oblasti dosahujú najlepšie výsledky. Okrem USA ide predovšetkým o Veľkú Britániu, Írsko, a Izrael.

Merateľné ukazovatele:

- počet fondov rizikového kapitálu,
- počet úspešne ukončených projektov,
- výška rizikového kapitálu,
- percentuálny podiel súkromných zdrojov vo fondoch.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR v spolupráci s MPSVR SR

Termín: Trvale, hodnotenie každoročne k 30. 9.

Tematické a finančné prepojenie s OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- opatrenie 1.1: Inovácie a technologické transfery

Príklady zo zahraničia

Príklady týkajúce sa poskytovania podpory v tejto oblasti sú v zahraničí veľmi často využívanými nástrojmi explicitnej politiky.

Francúzsko

Francúzska vláda implementovala program SOFARIS FR9, ktorý poskytuje garancie pre investorov akciového kapitálu investujúcich kapitál do vyššie rizikových projektov alebo kapitál zameraný na naštartovanie podnikania. Sofaris poskytuje i garancie za pôžičky pre MSP do výšky 50% ich pohľadávok.

Belgicko

Valónska vláda investuje finančné prostriedky do spoločných univerzitno-investičných rizikových kapitálových fondov za účelom zvýšenia miery komercializácie univerzitného výskumu a poskytuje garancie pre rizikový kapitál pre rozvoj univerzitných výskumných spinn-offs.

Veľká Británia

Podpora rizikového kapitálu sa zameriava na veľkorysé daňové iniciatívy a opatrenia zamerané na financovanie a podporu privátneho rizikového kapitálu.

Opatrenia sú vhodné pre firmy zameriavajúce sa na vývoj high-tech technológií, či podporu regionálneho rozvoja rizikového kapitálu.

Na zlepšenie využívania rizikového kapitálu vláda UK vyhlásila sedem pilotných programov, poskytujúcich intenzívne, ciele poradenstvo pre malé podniky, aby boli všestranne „pripravené na investíciu“. Relevantný je v týchto súvislostiach aj „UK High Technology Fund.“

Lotyšsko

Lotyšsko v rámci Jednotného programového dokumentu pre štrukturálne fondy pripravilo Program pre vznik trhu rizikového kapitálu v Lotyšsku. Tento program vytvorí fond fondov, v celkovom objeme 15 mil. €. Z toho je 10 mil. € z ERDF a 5 mil. € zo štátneho rozpočtu.

Luxembursko

V Luxembursku boli v roku 2002 zavedené štartovacie pôžičky, ktoré predstavujú nástroj financovania pre inovatívnych podnikateľov. Sú to priame pôžičky určené na vytvorenie alebo prevzatie MSP. Cieľom je umožniť mladým podnikateľom, ktorí nemajú k dispozícii dostatočný finančný objem, vytvoriť nový alebo prevziať existujúci podnik.

Izrael

V Izraeli v roku 1990 bol zahájený YOZMA program, kde štát poskytol investície do výšky max. 40% základného kapitálu fondu a maximálne 8 mil. US\$ do 20 investičných fondov. Podmienkou bolo, že aspoň jeden z partnerov fondu je zahraničná investičná spoločnosť s preukázanými skúsenosťami z rizikového investovania, fond bude investovať prevažne do nových high-tech firiem a že financie pôjdu cez lokálne banky. Súkromní investori fondu mali možnosť odkúpiť štátne podiely za nominálnu hodnotu. V priebehu 5 rokov boli odkúpené prakticky všetky podiely štátu. Vytvorený trh inicioval vznik ďalších fondov, ktorých počet v priebehu 10 rokov bol 130 s celkovou hodnotou 4 mld. US\$.

Opatrenie 3.2: Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Cieľ opatrenia: Zlepšenie inovatívneho prostredia

Opatrenie je zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov prostredníctvom podpory aplikovaného výskumu a inovačných aktivít u podnikateľov z verejných zdrojov, zdrojov EÚ a zdrojov súkromnej sféry, t.j. spolufinancovaním vybraných činností súvisiacich so zavádzaním inovácií pre technológie, postupy, výrobky alebo služby. Pri zavádzaní inovácií do praxe si podnikatelia môžu žiadať finančné prostriedky i na úhradu nákladov odborníkov v príslušnej oblasti.

Snahou je tiež obnoviť podnikateľskú činnosť v kontexte vyváženého regionálneho rozvoja, vrátane revitalizácie bývalých priemyselných a podnikateľských lokalít.

V rámci opatrenia sa bude podporovať rozvoj podnikateľskej infraštruktúry pri obnove hnedých priemyselných parkov (oprávnené náklady i na vypracovanie environmentálneho auditu, na sanáciu kontaminovaných priemyselných lokalít apod.), inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a živnostníkov v oblasti priemyslu, služieb a inkubátory zamerané na inovatívne podnikanie, podporu budovania inovačných podnikateľských centier pre podnikateľov formou spolupráce medzi univerzitami, výskumnými a vývojovými organizáciami a podnikateľským sektorom za účelom zlepšenia prístupu k vysoko odborným informáciám a k výsledkom aplikovaného výskumu, k novým moderným technológiám, k inováciám, čo prispeje k ekonomickému rastu a zlepšeniu konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb.

Súčasťou opatrenia bude i rozvoj klastrov, prostredníctvom ktorých sa vytvoria podmienky pre spoluprácu podnikateľského sektora s univerzitami, podnikateľskými a inovačnými centrami v určitých odvetviach priemyslu a službách v nadväznosti na rozvojový potenciál v regiónoch.

Úloha:

Vypracovať systém nástrojov na zvyšovania inovatívnej schopnosti firiem a inovačnej kultúry, s cieľom zintenzívnenia spolupráce podnikateľských subjektov s výskumno-vývojovou základňou.

Merateľné ukazovatele:

- počet podporených projektov
- pridaná hodnota dosiahnutá z realizovaných projektov
- počet firiem usadených v podporených projektoch

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: Trvale, hodnotenie každoročne k 30. 9.

Tematické a finančné prepojenie s OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- Opatrenie 1.2: Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Opatrenie 3.3: Podpora inovačných aktivít v podnikoch**Cieľ opatrenia: Urýchlenie zavádzania inovácií do praxe**

Opatrenie je zamerané na podporu aktivít v oblasti inovácií súvisiacich s procesom prenosu výsledkov výskumu a vývoja do praxe. Pôjde najmä o podporu registrácie patentov, ochranu duševného vlastníctva, budovanie systémov manažérstva kvality, certifikáciu a transfer moderných technológií.

Opatrenie rieši aj problém nedostatočného investovania do transferu know-how, nízku úroveň v oblasti ochrany duševného vlastníctva, slabú úroveň investovania do moderných technológií, čo má výrazný vplyv na výkonnosť a konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky.

Zámerom opatrenia je tiež vybudovať akreditačný a certifikačný systém zameraný na zvyšovanie kvality produkcie, ktorý umožní lepšie zapojenie sa slovenských subjektov do medzinárodnej spolupráce.

Expanzia na medzinárodné trhy si vyžaduje prijatie pravidiel v oblasti noriem a kvality, bezpečnosti výrobkov, technickej normalizácie, skúšobníctva, akreditácie, certifikácie, ochrany priemyselného a duševného vlastníctva, priemyselného dizajnu a politiky kvality. Tieto oblasti sú v SR harmonizované s predpismi EÚ. Ich súčasťou je i zvýšenie povedomia ochrany a dodržiavania práv spotrebiteľa

Úloha:

Vypracovať grantovú schému podpory transferu know-how, ochrany duševného vlastníctva, budovania systémov manažérstva kvality, certifikácie, nákupu licencií a transferu moderných technológií.

Nadalej sa budú podporovať grantové schémy podpory budovania systémov manažérstva kvality, či schémy podpory inovatívnych podnikateľov pri príprave firmy na certifikáciu, samotný externý certifikačný, predcertifikačný a recertifikačný proces a ostatné súvisiace aktivity.

Dôležitou súčasťou tohto nástroja bude i program na podporu spin-off aktivít a to jednak v podnikovej, tak i v akademickej a výskumnej sfére. Ten umožní novým myšlienkam, vzniknutým na pôde firiem, univerzít, či výskumných ústavov, presadiť sa do života v rámci novej firmy.

Tento druh nástroja umožní podporovať implementáciu výsledkov riešenia inovačných projektov, na ktoré autori nemajú dostatok vlastných zdrojov a u ktorých nie je zaručené, že bezprostredne prinesú zisk, takže nie sú celkom vhodné pre podporu prostredníctvom nepriamych finančných nástrojov.

Merateľné ukazovatele:

- počet podporených európskych/triangulárnych patentov,
- počet podporených certifikačných procesov,
- počet získaných licencií,
- pridaná hodnota dosiahnutá z realizovaných projektov,
- počet spin-off firiem.

Zodpovedný: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: Trvale, hodnotenie každoročne k 30. 9.

Tematické a finančné prepojenie s OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- Opatrenie 1.3: Podpora inovačných aktivít v podnikoch

4. Identifikácia finančných zdrojov pre implementáciu Inovačnej stratégie SR

Číslo opatrenia	Opatrenie	Zdroj	Rozpočtová kapitola
Priorita č. 1: Vysoko kvalitná infraštruktúra a efektívny systém pre rozvoj inovácií			
Opatrenie 1.1	Finančná podpora vzniku inovačných centier	ŠR (ERDF), ŠF, CIP	MH SR
Opatrenie 1.2	Zriadenie informačného portálu zameraného na podporu inovatívnosti v podnikateľskej sfére	ŠR, ŠF	MŠ SR, MH SR
Opatrenie 1.3	Vytvorenie kvalitnej legislatívy pre rozvoj, podporu a vyhodnocovanie inovácií	ŠR, EHP	MH SR
Opatrenie 1.4	Zavedenie pravidelného hodnotenia prostredníctvom ukazovateľov rozvoja inovatívneho prostredia	ŠR, ŠF, EHP	MH SR
Opatrenie 1.5	Vytvorenie implementačnej agentúry pre podporu a rozvoj inovácií (APRI)	ŠR, ŠF (TA)	MH SR
Priorita č. 2: Kvalitné ľudské zdroje			
Opatrenie 2.1	Podpora komunikačných nástrojov zameraných na propagáciu inovatívnosti	ŠR, ŠF (ERDF)	MH SR
Opatrenie 2.2	Podpora rastu kvality ľudského kapitálu prostredníctvom financovania vzdelávacích aktivít, mobility a prenosu vedomostí	ŠR, ŠF (ESF)	MH SR
Priorita č. 3: Účinné nástroje pre inovácie			
Opatrenie 3.1	Inovácie a technologické transfery	ŠR, ŠF (ERDF), CIP	MH SR
Opatrenie 3.2	Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	ŠR, ŠF (ERDF), CIP	MH SR
Opatrenie 3.3	Podpora inovačných aktivít v podnikoch	ŠR, ŠF (ERDF), CIP	MH SR

Skratky: ŠF – štrukturálne fondy, ESF – Európsky sociálny fond, ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja, ŠR – štátny rozpočet, TA – technická asistencia, EHP – Európsky hospodársky priestor, CIP – komunitárny Program pre konkurencieschopnosť a inovácie

5. Kvantifikácia finančných zdrojov pre implementáciu Inovačnej stratégie SR (mil. Sk)

Číslo opatrenia	Opatrenie	2008	2009	2010
Priorita č. 1: Vysoko kvalitná infraštruktúra a efektívny systém pre rozvoj inovácií				
Opatrenie 1.1.	Finančná podpora vzniku inovačných centier	25	30	35
Opatrenie 1.2.	Zriadenie informačného portálu zameraného na podporu inovatívnosti v podnikateľskej sfére	1	1	1
Opatrenie 1.3.	Vytvorenie kvalitnej legislatívy pre rozvoj, podporu a vyhodnocovanie inovácií	1	1	1
Opatrenie 1.4.	Zavedenie pravidelného hodnotenia prostredníctvom ukazovateľov rozvoja inovatívneho prostredia	5	5	5
Opatrenie 1.5.	Vytvorenie implementačnej agentúry pre podporu a rozvoj inovácií (APRI) (aj činnosť)	20	15	15
Priorita č. 2: Kvalitné ľudské zdroje				
Opatrenie 2.1.	Podpora komunikačných nástrojov zameraných na propagáciu inovatívnosti	5	5	5
Opatrenie 2.2.	Podpora rastu kvality ľudského kapitálu prostredníctvom financovania vzdelávacích aktivít, mobility a prenosu vedomostí	3	3	3
Priorita č. 3: Účinné nástroje pre inovácie				
Opatrenie 3.1.	Inovácie a technologické transfery	80	80	80
Opatrenie 3.2.	Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	60	60	55
Opatrenie 3.3.	Podpora inovačných aktivít v podnikoch	100	100	100

Položky pre opatrenia 1.1. až 2.2. predstavujú zdroje štátneho rozpočtu z kapitoly MH SR
Položky pre opatrenia 3.1. až 3.2. predstavujú spolufinancovanie k prostriedkom EÚ

6. Legislatívne dopady stratégie

Vzhľadom na skutočnosť, že problematika inovácií nebola doposiaľ legislatívne ošetrovaná bude potrebné vykonať novelizáciu Zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, konkrétne v § 6, týkajúceho sa pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR a doplniť predmetný paragraf o kompetenciu v oblasti inovácií. Súčasne bude potrebné túto kompetenciu systémovo personálne a finančne zabezpečiť.

Zákon o inováciách a relevantné vykonávacie predpisy

Návrh zákona o inováciách bude reagovať na potreby, ktoré vyplývajú zo skutočnosti, že doposiaľ nebola tejto problematike inovácií v Slovenskej republike venovaná náležitá pozornosť. Ani zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o zmene a doplnení niektorých zákonov problematikou inovácií vôbec nezaobera. Zákon o inováciách prinesie nový prvok v oblasti pôsobnosti vlády SR pri podpore trvalo udržateľného ekonomického rastu a konkurencieschopnosti slovenského hospodárstva, vymedzí úlohy orgánov s pôsobnosťou v oblasti inovácií. Návrh zákona je vypracovaný s podporou odbornej verejnosti a zahraničných odborníkov so znalosťami v oblasti inovácií. Na riešenie detailov vyplývajúcich zo zákona bude potrebné vypracovať aj súvisiace vykonávacie predpisy.

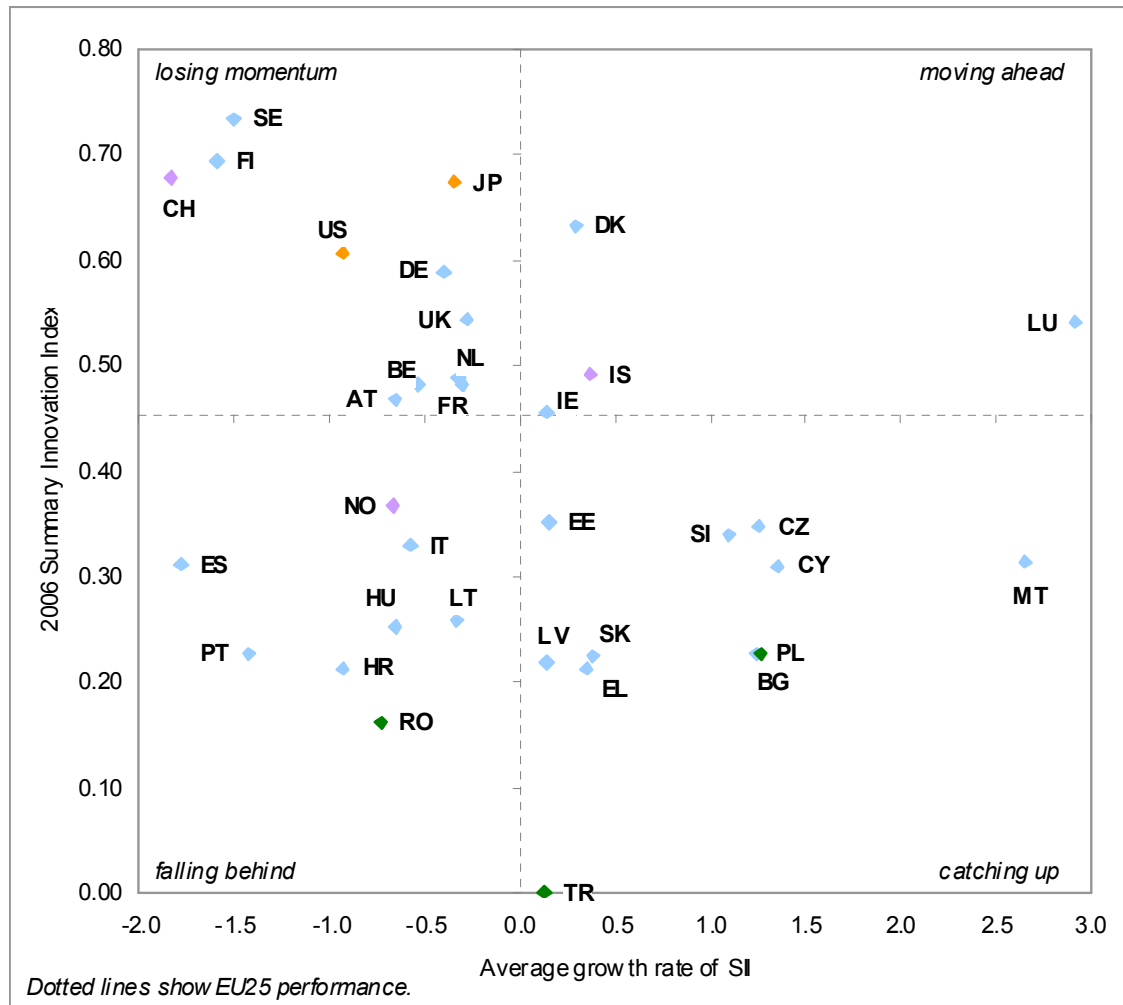
Agentúra na podporu a rozvoj inovácií

V súlade s návrhom zákona o inováciách a v nadväznosti na navrhovanú úpravu §6 zákona č. 575/2001 Z. z., ústredným orgánom štátnej správy (gestorom) pre inovačný rozvoj bude MH SR, ktoré môže plnením niektorých úloh v oblasti inovácií poveriť inú organizáciu zriadenú v jeho pôsobnosti. V nadväznosti na navrhované opatrenie 1.6., novozriadená Agentúra na podporu a rozvoj inovácií (APRI), bude na základe svojho štatútu, schváleného MH SR, resp. na základe poverenia, vykonávať samostatne, alebo v spolupráci s dotknutými subjektami národného inovačného systému Slovenskej republiky všetky činnosti jej z neho vyplývajúce.

Programy, grantové schémy, opatrenia podporované zo Štrukturálnych fondov

Dôležitú súčasť v oblasti nižších noriem tvoria aj samotné programy, grantové schémy a opatrenia pre implementáciu Štrukturálnych fondov Európskej únie. Keďže väčšina opatrení Inovačnej stratégie je zameraná na spolufinancovanie práve zo Štrukturálnych fondov, je potrebné prijatie týchto nástrojov načasovať tak, aby ich bolo možné hladko realizovať už od začiatku nového rozpočtovacieho obdobia 2007 - 2013. Inovačná stratégia je široko a moderne koncipovaná tak, aby ponúkla dostatočnú škálu nástrojov. Mnohé z nich sú nové, doteraz na Slovensku nerealizované. Je predpoklad, že overené finančné nástroje (priame formy pomoci) z predchádzajúcich období a spolu s nimi nové finančné nástroje umožnia akcelerovať rozvoj inovácií v Slovenskej republike.

Postavenie SR v rámci EÚ podľa hodnotenia inovačnej výkonnosti

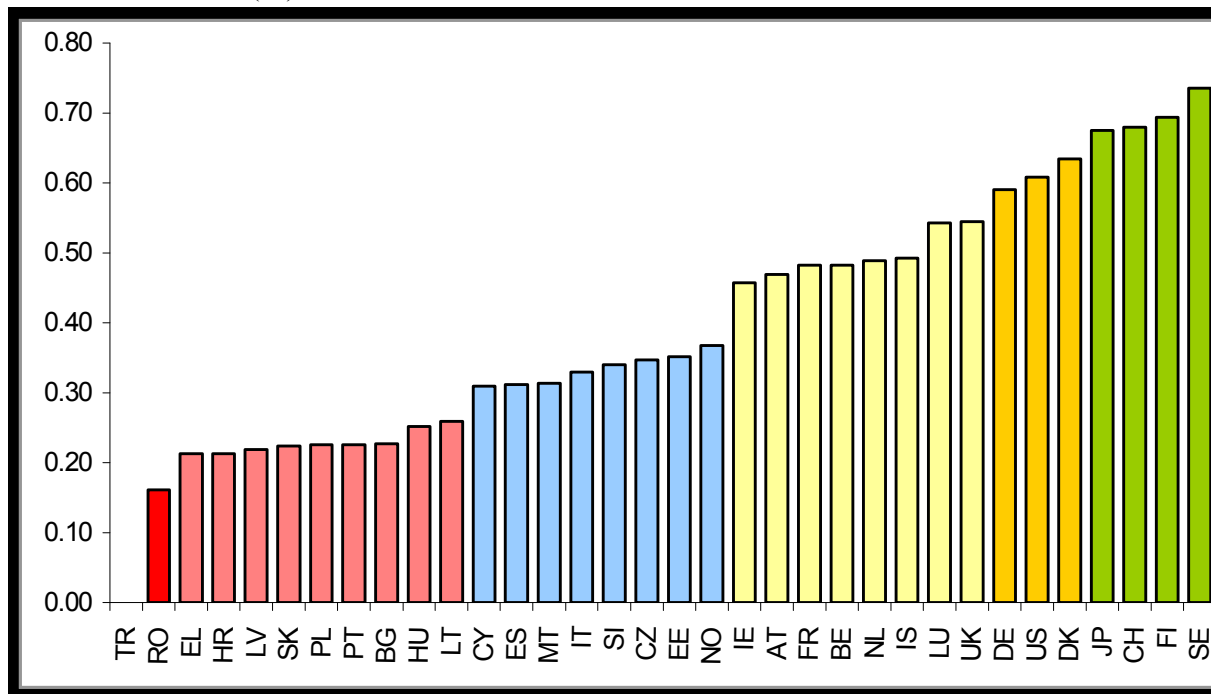

Na základe dosiahnutých výsledkov Súhrnného inovačného indexu a rastového potenciálu, hodnotiace krajiny môžu byť rozdelené do štyroch kategórií:

- Švédsko, Fínsko, Švajčiarsko, Japonsko, USA, Nemecko, UK, Holandsko, Belgicko, Francúzsko a Rakúsko sú všetky nad priemernou inovačnou výkonnosťou ale pod priemerným inovačným rastom. Tieto krajiny sú *losing momentum* (stratený moment rastu).
- Luxembursko, Island, Dánsko a Írsko sa nachádzajú nad priemernou inovačnou výkonnosťou aj rastom. Tieto krajiny sa nachádzajú v kvadrante *moving ahead* (napredujúce), avšak pre Island aj pre Írsko platí, že sa nachádzajú veľmi blízko európskeho priemeru.
- Krajiny *catching up* (zachytávajúce – nastupujúce) sú Estónsko, Slovinsko, Česká republika, Cyprus, Malta, Slovensko, Litva, Bulharsko, Poľsko a Grécko. Tieto krajiny sa nachádzajú v kvadrante nad priemerným inovačným rastom.
- Krajiny *falling behind* (zaostávajúce) sú Nórsko, Taliansko, Španielsko, Maďarsko, Lotyšsko, Portugalsko, Chorvátsko a Rumunsko.

Turecko nieje možné jednoznačne začleniť do skupiny *catching up* alebo do skupiny *falling behind*.

SUMÁRNÝ INOVAČNÝ INDEX (SII) ZA ROK 2006

Výdavky na VaV ako podiel na HDP v roku 2005

